

ДО
СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ВСС - 12401/219-01-2019

ЧРЕЗ
ДИРЕКЦИЯ
МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

ДОКЛАД
от Мариета Неделчева – изпълняваща функциите Председател на
Специализирания наказателен съд

Въз основа Решение на Съдийската колегия на ВСС и със Заповед на Представяващия ВСС – Г-н Боян Магдалинчев, бях командирована за участие в 25-та среща на Мрежата за разследване и наказателно преследване на престъпленията против човечеството, геноцид и военни престъпления /Мрежата за геноцид/ за периода 14-15.11.2018 г. в гр.Хага, Кралство Нидерландия. За посочения период участвах в тази среща в качеството си на контактна точка по въпросите на престъпленията срещу човечеството, военните престъпления и геноцид в Националната координационна система на България в Евроджъст.

В срещата взеха участие повече от 120 участника – представители на 26 държави членки в ЕС и 5 наблюдаващи държави /Англия, Норвегия, Швейцария, Канада и САЩ/. Също така в срещата участваха и представители на Европейската комисия, Евроджъст, Европол, Международния наказателен съд, Международния безпристрастен и независим механизъм за международни престъпления извършени в Сирийската Арабска република, Специалния трибунал за Ливан, Интерпол, Международния комитет на Червения кръст и др. Сесията на 15.11.2018 г., която се проведе при отворени врати беше посетена също така от представители на неправителствени организации – Коалицията за Международния наказателен съд, Международната федерация за човешки права и др.

Срещата стартира на 14.11.2018 г. при закрити врати, като беше посветена на конфиденциален обмен на оперативна информация между контактните точки по определени национални дела.

Отворената сесия на срещата се проведе на 15.11.2018 г. и фокусът беше насочен към проблема с вторичната травма като риск за

здравето на разследващи, прокурори, преводачи и друг персонал на властите и организациите, които извършват дейност по преследване и търсене на отговорност на извършителите на същински международни престъпления.

Срещата беше открита сутринта на 14.11.2018 г. в сградата на Евроджъст с реч на австрийската контактна точка в Мрежата – Г-ца Кристине Гьодал и Г-н Жерард Ярош – национален член за Австрия и президент на Международната асоциация на прокурорите. От името на австрийското президентство на Съвета на Европейския съюз бе подчертана важноста на Мрежата за геноцид като форум на професионалисти, в който се обменя информация, улеснява се сътрудничеството между държавите и се подобряват националните разследвания и преследване на извършителите на основните и най-тежките международни престъпления – геноцид, престъпления против човечеството и военни престъпления.

В процеса на работа на участниците в срещата бяха приети Основните насоки за функциониране на Мрежата. Този документ включва принципите, на които се основава правната база за функциониране на Мрежата /Решение на Съвета 2002/494/ЈНА/. Основните насоки детайлно уреждат състава на Мрежата, улесняване разглеждането на молби от трети страни, които не са членове на ЕС за участие в Мрежата, определяне на нивото на ангажираност на националните контактни точки и природата на различните сесии, при които се провеждат срещите на Мрежата.

Членовете на Мрежата отново обсъдиха разликата между законодателните мерки свързани с тероризма и основните международни престъпления, а именно престъпленията геноцид, престъпленията против човечеството и военните престъпления. Тъй като законодателството е приложимо за всеки случай, в зависимост от приложимото национално законодателство, важно е да се подчертае, че основните международни престъпления са различни по природа от престъпленията с окраска тероризъм. За това звената, които се занимават с двамата вида престъпления, трябва да се погрижат за отразяване на тази разлика чрез възможно включване и на двете групи родови имена в националното законодателството.

Членовете на Мрежата приветстваха много навременната дискусия на проблема вторична травма като риск за здравето на разследващите международни престъпления, прокурорите, преводачите и останалия персонал и организации, които са създадени да преследват наказателно извършителите на същински международни престъпления.

Вторичната травма бе разпозната като нещо много важно, тъй като влияе негативно както върху личния, така и върху професионалния живот на горепосочените професионалисти, които носят отговорност за разследването на най-тежките и жестоки международни престъпления.

Д-р Петер Бутор, психолог към Професионалния здравен съюз на Международния наказателен съд, даде дефиниция на негативния стрес и обясни как възможността да се справят хората с него е резултат от много фактори, които включват обучението на човека, неговите гени, индивидуалното себеусещане, наличието на близки, които да подкрепят съответния човек, текущото здравословно състояние. Същият дефинира бърноут-а /burnout/ като комбинация от депресия, безпокойство, ниска способност за концентрация, загуба на памет и състояние на емоционално изтощение и завишена чувствителност. Факторите, които допринасят за изпадане на човека в такова състояние са дългите часове на работа с намален контрол върху работата и свръх критичността към резултатите от собствената работа. Д-р Бутор посочи, че вторичната травма /secondary trauma/ като състояния има много повтарящи се симптоми с бърнаут-а. Лекторът дефинира вторичната травма като кумулативен ефект от директния и индиректния контакт с оцелели от насилие или други травми. Същият обясни, че вторичната травма се развива вследствие абсорбиране на страдания от неговите клиенти.

Д-р Елен Аюкема - психолог с практика в гр.Ротердам, Холандия, обясни на аудиторията как вторичната травма действа и на тялото, не само на ума. Същата даде примери от нейната собствена практика с пациенти. Д-р Аюкема подчерта необходимостта от това човек сам да се грижи за себе си и да изгради ясна граница между личния и професионалния си живот, която следва да се старее да не прекрива.

В процеса на срещата членовете на Мрежата идентифицираха факторите, които водят до нарастване на риска от изпитване на вторична травма и изследваха кои аспекти от миналото и личния живот на хората допринасят за уязвимостта и възможността бързо да се възстановява от трудностите. Беше установено, че вторичната травма влияе не само на менталното добруване на хората, които са засегнати, но и на тяхното физическо здраве. Беше осъзнато, че вторичната травма влияе на всеки професионалист изложен на показанията на травмираните жертви и свидетели, насилствени събития и други травматични доказателствени материали, като например снимков материал от местопрестъплението /масови гробове от извършени убийства на хора в това число и на деца/.

Бяха обсъдени в ползотворна дискусия клиничните аспекти на вторичната травма и важноста от навременно идентифициране на обозначаващите знаци на вторичната травма и идентифициране на начините за предотвратяване и лекуване на тези симптоми. Беше подчертана нуждата от навременно идентифициране на работното място от риска от вторична травма по отношение на горепосочените професионалисти, които непрекъснато са изложени на ужасяващи гледки вследствие разследваните от тях същински международни престъпления, както и обстоятелство, че съприживяват описаното в показанията на пострадали от насилие и други травми. Това може да се случи чрез увеличаване на осведомеността за признаците на вторичната травма, премахване на стигмата и увеличаване на ангажираността на хората.

Членовете на Мрежата приветстваха идентификацията на мерките за превенция и намаляване на ефектите от вторичната травма, както и възможностите за лична грижа. Подкрепящи програми на работното място могат да включват мерки като задължителни периодични консултации с психотерапевт, регулярни срещи след трудни мисии или излагане на травмирани свидетели и други доказателствени материали, групови дискусии под ръководството и менажирането на психолог.

Членовете на Мрежата отделиха специално внимание на мерките взети от Службата на Прокурора към Международния наказателен съд за бивша Югославия и Международния механизъм на наказателните съдилища и Центъра за Сирийско правосъдие и отговорност в опита им да предпазят работещите в тези две структури служители от вторична травма. Те също подчертаха полезността на тези мерки и прилагането им по отношение на професионалистите работещи в областта на разследване на същинските международни престъпления на национално ниво.

В срещата участваха и преводачи от Специалния трибунал за Ливан - Г-жа Жоселин Бааклини и Международния наказателен съд - Г-н Хосе Кукулу, които споделиха своя личен опит при реализиране на трудовите им задължения. Същите споделиха, че преводачи често страдат от вторична травма поради тяхното повтарящо се излагане на травмираща информация и изблик на емоции. Тъй като преводачите обикновено говорят езика на жертвите, свидетелите и извършителите, те често са изложени директно на техния гняв и фрустрация. Лекторите подчертаха, че с оглед на това по време на извършвания превод от особена важност е да бъдат осигурени

предпазни мерки за преводачите като например бъдат предварително предупредени за евентуалното съдържание на показанията на свидетели, жертви и извършители да могат психически да се подготвят, вземане на мерки разпитваните лица да не отправят директно въпроси към преводачите, а чрез тях до следователя и прокурора, вземане на мерки преводачите да не са оставят насаме със свидетели, жертви или обвиняеми по време на разпитите и да им се осигури сигурна работна среда и закрила. Членовете на Мрежата идентифицираха нуждата да прилагат опита на международните трибунали, тъй като преводаческите услуги са подобни на тези, които се използват и на национално ниво.

Подчертана беше важната роля на управлението в осигуряване на лична грижа и грижа за екипа. Всички се обединиха около това, че ръководния екип на съответната институция има задължението да осигури и физическото и психическото здраве на техните служители, както и подкрепящи услуги и план за предпазване следва да бъдат въведени да бъде изпълнено това задължение.

На срещата беше представена работата на Международната асоциация на прокурорите /International association of Prosecutors /IAP/ от Г-н Хан Морал, генерален секретар на Мрежата и бе приветствана възможността Мрежата геноцид да стане член в тази организация да подобри сътрудничеството, споделянето на опит и глобално да допринесе по отношение на въпроса за разследване и преследване на основните международни престъпления. Същият заяви, че МАП е отворена за членство както за организации, така и за отделни прокурори. Г-н Морал обясни, че МАП е глобална институция с множество мрежи, обучения, онлайн източници, уебинари. Лекторът промотира тази организация като платформа създадена да свързва прокурорите глобално с цел да подобри и увеличи професионалните стандарти на прокурорите по целия свят. Г-н Пездирц – ръководител Секретариата на Мрежата за геноцид изрази намерение Мрежата за геноцид да стане член на Международната асоциация на прокурорите.

Членовете на Мрежата отбелязаха възможността за сътрудничество с украинските власти при разследването и преследването на извършители на престъпления в Украинска територия. В тази връзка беше отбелязано, че Украйна е назначила лиасон прокурор в Евроджъст от август 2018 след като е подписано споразумение за сътрудничество с Евроджъст през юни 2016.

По време на срещата от експертите от Европол – Г-н Роберт Лейд и Г-н Игнасио Белвер, бе представен проекта Сириус – сигурна уеб

платформа за правоприлагащите и съдебни власти за обмяна на знания, добри практики и експертиза във връзка с интернет базирани разследвания. Същата е създадена през 2017 г. Тази платформа снабдява с образци, които помагат на професионалистите в навигирането на правния процес в насока запитване и в двата варианта публично или непублично за наличната информация съответните онлайн снабдителите и впоследствие трансформирането на тази информация в допустимо доказателство. Членовете на Мрежата изразиха своята благодарност от факта, че платформата позволява правоприлагащите и съдебни власти бързо и ефективно да споделят, получават и анализират информация от различните доставчици на мобилни и интернет услуги.

При провеждане на срещата отново бе подчертана важноста за реализиране на инициативата за нов Многостранен договор в областта на международното сътрудничество и екстрадицията за съдебно преследване на национално ниво на най-тежките международни престъпления. Участието на РБългария в тази инициатива е от особено значение с оглед проява на заинтересованост и демонстриране на обвързаност на нашата страна в борбата с безнаказаността на тези най-жестоки международни престъпления.

Г-н Матеуш Пездирц уведоми участниците в срещата за новата регулация на Евроджъст (Regulation of the European Parliament and of the Council on the European Union Agency for Criminal Justice Cooperation, replacing and repealing Council Decision 2002/187/JHA), която е влязла в сила на 06.11.2018 г. В тази връзка същият подчерта и приветства включването на същинските международни престъпления - геноцид, престъпления против човечеството и военни престъпления като дейности на Евроджъст.

Срещата бе закрыта на 15.11.2018 г. от председателстващата събранието – Г-ца Кристине Гьодал и Г-н Матеуш Пездирц

СЪДИЯ:

/М.Неделчева/